

24 Μαρτίου 1924

Η πρώ τη δημοκρατία

Ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου γεννήθηκε στην Τρίπολη το 1876. Σπούδασε νομικά στην Αθήνα και πολιτικές επιστήμες και φιλοσοφία στην Χαϊδελβέργη και στο Βερολίνο. Από το 1908, εργάστηκε για την αγροτική μεταρρύθμιση και την απαλλοτρίωση των τσιφλικιών. Σχημάτισε ομάδα κοινωνιολόγων, αναμίχθηκε στην πολιτική, πολέμησε εθελοντής στους Βαλκανικούς πολέμους κι από το 1915 εντάχθηκε με την ομάδα του στο κόμμα των Φιλελευθέρων, αποτελώντας την αριστερή του πτέρυγα. Από το 1920, άρχισε φανερά να υποστηρίζει την αβασίλευτη δημοκρατία ως τη μόνη σωτήρια για τα ελληνικά συμφέροντα.

Τον Φεβρουάριο 1922, δημοσίευσε το «δημοκρατικό μανιφέστο», εγκαινιάζοντας τον αγώνα για την εγκαθίδρυση δημοκρατίας. Δικάστηκε και καταδικάστηκε σε φυλάκιση τριών χρόνων αλλά, με την επανάσταση των Πλαστήρα - Γονατά τον επόμενο Σεπτέμβριο ([βλ. 12.9.1922](#)), ελευθερώθηκε και ίδρυσε τη Δημοκρατική Ένωση, κόμμα με στόχο τη δημοκρατία.

Η επαναστατική επιτροπή είχε ζητήσει κι ο Ελευθέριος Βενιζέλος δέχτηκε να εκπροσωπήσει την Ελλάδα στις διαπραγματεύσεις που οδήγησαν στη συνθήκη της Λοζάννης ([βλ. 24.7.1923](#)). Μετά τις εκλογές που έγιναν στις 16 Δεκεμβρίου 1923, το κόμμα των Φιλελευθέρων (με απύουσα την αντιπολίτευση) πλειοψήφησε. Οι βουλευτές της Δημοκρατικής Ένωσης ζήτησαν να φύγει ο Γεώργιος Β΄, ώσπου να αποφασίσει ο λαός για το πολιτειακό. Οι φιλελεύθεροι το δέχτηκαν. Ο νικητής της ναυμαχίας της Λήμνου, ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης, ανέλαβε αντιβασιλιάς. Ο Βενιζέλος ήρθε στην Ελλάδα στις 4 Ιανουαρίου 1924 και ανέλαβε πρόεδρος της εθνοσυνέλευσης για να παραιτηθεί αμέσως και να γίνει πρωθυπουργός, στις 11 του μήνα.

Στη Βουλή και στην εθνοσυνέλευση, ο Παπαναστασίου υποστήριζε τη δημοκρατία, ενώ ο Βενιζέλος τη συνταγματική βασιλεία. Στις θορυβώδεις συνεδριάσεις που ακολούθησαν, διαπιστώθηκε πως οι δημοκρατικοί είχαν την πλειοψηφία. Ο Βενιζέλος παραιτήθηκε

(4.2.1924), δηλώνοντας πως εγκαταλείπει την πολιτική κι έφυγε στο Παρίσι. Τον διαδέχτηκε στην πρωθυπουργία ο Γεώργιος Καφαντάρης που ήθελε πρώτα να γίνει δημοψήφισμα κι έπειτα να προχωρήσει η εθνοσυνέλευση στην εκπόνηση ανάλογου συντάγματος. Ο Καφαντάρης παραιτήθηκε στις 4 Μαρτίου κι ανάλαβε ο Παπαναστασίου που, μέσα από την Δ' Εθνοσυνέλευση, ψήφισε την κατάργηση της βασιλείας και την ανακήρυξη τη δημοκρατίας, στις 24 Μαρτίου 1924. Ένα δημοψήφισμα που διενεργήθηκε στις 13 Απριλίου 1924, επισφράγισε πανηγυρικά το ψήφισμα της εθνοσυνέλευσης που ανακήρυξε τον Κουντουριώτη πρώτο πρόεδρο της δημοκρατίας.

Ο Παπαναστασίου παραιτήθηκε από πρωθυπουργός τον Ιούλιο του 1924. Εξακολούθησε, όμως, να είναι πρόεδρος της κοινοβουλευτικής επιτροπής που επεξεργαζόταν το νέο σύνταγμα. Στις 24 Ιουνίου 1925, ο στρατηγός Θόδωρος Πάγκαλος ανάτρεψε την κυβέρνηση. Παρ' όλ' αυτά, το νέο σύνταγμα ψηφίστηκε, στις 10 Σεπτεμβρίου 1925, χωρίς να ισχύσει αμέσως. Ο Πάγκαλος διέλυσε την εθνοσυνέλευση στις 4 Ιανουαρίου 1926, ανακηρύχτηκε δικτάτορας κι εξόρισε τον Παπαναστασίου και τον Καφαντάρη που τον καλούσαν να παραδώσει την εξουσία. Ο Κουντουριώτης παραιτήθηκε διαμαρτυρούμενος. Όμως, ο Πάγκαλος δεν επρόκειτο να μείνει για πολύ δικτάτορας. Τον ανέτρεψε, στις 8 Αυγούστου, ο υποστράτηγος Γεώργιος Κονδύλης που αποκατέστησε τον Κουντουριώτη στην προεδρία της δημοκρατίας, έθεσε το νέο σύνταγμα σε ισχύ, προκήρυξε εκλογές και παρέδωσε την εξουσία στον Αλέξανδρο Ζαΐμη, πρωθυπουργό οικουμενικής κυβέρνησης (Δεκέμβρης 1926). Ο Παπαναστασίου μετείχε ως υπουργός Γεωργίας, αξίωμα που κράτησε ως τον Φεβρουάριο του 1928.

Μετά την παραίτηση της κυβέρνησης Ελευθερίου Βενιζέλου το 1932, έγινε πρωθυπουργός. Ανατράπηκε λίγες μέρες αργότερα από τους Φιλελεύθερους του Βενιζέλου. Τρία χρόνια αργότερα, μετά το κίνημα του 1935, υπέστη μύριες όσες διώξεις. Είδε τη δημοκρατία για την οποία τόσο μόχθησε, να γκρεμίζεται στα τέλη του 1935, πένθησε τον θάνατο του Ελευθέριου Βενιζέλου στις 13 Μαρτίου του 1936, έζησε να υποστεί την εγκαθίδρυση της δικτατορίας του Ιωάννη Μεταξά στις 4 Αυγούστου και πέθανε πικραμένος στις 17 Νοεμβρίου 1936.

1401: Συνεχίζοντας την κατακτητική πορεία του από τις στέπες της Κεντρικής Ασίας, ο Ταμερλάνος κυριεύει και την Δαμασκό.

1603: Πεθαίνει η βασίλισσα Ελισάβετ Α' της Αγγλίας, μετά από 40 χρόνια βασιλείας. Ιστορική έμεινε η αντιδικία της με τη Μαρία Στίουαρτ της Σκωτίας, την οποία τελικά αποκεφάλισε. Με την βοήθεια του πρώην πειρατή σερ Φράνσις Ντρέικ, κατέστρεψε την ισπανική αρμάδα (1588) και θεμελίωσε τη βρετανική υπεροχή στη θάλασσα. Είχε γεννηθεί το 1533. Τη διαδέχτηκε ο γιος της Μαρίας Στίουαρτ Ιάκωβος Α' που ένωσε τα βασίλεια της Αγγλίας και της Σκωτίας.

1935: Εκτελούνται οι στρατηγοί Παπούλιας και Κοιμήσης ως πρωταίτιοι του κινήματος της 1^{ης} Μαρτίου. Ερήμην, σε θάνατο έχουν καταδικαστεί οι Ελευθέριος Βενιζέλος, Νικόλαος Πλαστήρας και Ιωάννης Κούνδουρος.

1976: Ο στρατηγός Χόρχε Βιντέλα ανατρέπει την Ιζαμπέλα Περόν με στρατιωτικό πραξικόπημα. Η χούντα της Αργεντινής δημιούργησε μια στρατιά από «ντεσαπαρεσίδος» (εξαφανισμένους) και προσπάθησε να εξωραϊστεί μέσα από το Παγκόσμιο Κύπελλο ποδοσφαίρου, του 1978. Οι στρατιωτικοί παρέδωσαν την εξουσία το 1983, μετά την ήττα στον πόλεμο των Φώκλαντ.

1976: Πεθαίνει ο στρατάρχης Μπέρναρντ Λόου Μοντγκόμερι, νικητής των Γερμανών στο Ελ Αλαμείν (1942). Είχε γεννηθεί το 1887.

1993: Ο Έζερ Βάιζμαν εκλέγεται 7ος πρόεδρος του Ισραήλ.

1999: Χωρίς έγκριση από τον ΟΗΕ και παρά τη διαφωνία των μονίμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας, Κίνας και της Ρωσίας, οι Αμερικανοί και το ΝΑΤΟ αρχίζουν νυχτερινές επιθέσεις εναντίον της Γιουγκοσλαβίας, με αεροπλάνα και πυραύλους. Αιτία «η προστασία των Αλβανόφωνων του Κοσσυφοπεδίου».

2007: Σε ηλικία 83 ετών, πεθαίνει ο Γρηγόρης Φαράκος, ηγετικό στέλεχος της Αριστεράς και πρώην γ. γ. του ΚΚΕ. Είχε γεννηθεί στις 11 Ιανουαρίου 1924.

2016: Το διεθνές δικαστήριο της Χάγης καταδικάζει τον τέως πρόεδρο του Σερβοβοσνιακού κράτους, Ράντοβαν Κάραζιτς, σε 40 χρόνια κάθειρξη ως εγκληματία πολέμου. Στο σκεπτικό της απόφασης αναφέρεται ότι ο (νεκρός από το 2006) Σλόμποταν Μιλόσεβιτς έχει κριθεί αθώος για τις κατηγορίες που τον βάραιναν.

Η 24^η Μαρτίου στον πολιτισμό

24 Μαρτίου 1962

Του ύψους και του βάθους

Ο Αύγουστος Πικάρ γεννήθηκε το 1884 στην Ελβετία και σπούδασε φυσική και χημεία. Ερευνητής από τη φύση του, θέλησε να εξετάσει ο ίδιος τις συνθήκες που υπάρχουν στα μεγάλα ύψη αλλά και στα μεγάλα βάθη. Κατασκεύασε μόνος του ένα ανθεκτικό αερόστατο που, αντί για καλάθι, είχε έναν κλειστό σφαιρικό θάλαμο. Δοκίμασε μ' αυτό ν' ανέβει στη στρατόσφαιρα. Στόχος του ήταν τα 20.000 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας. Στις 19 Αυγούστου 1931, έκανε τη μεγάλη προσπάθεια. Όσο ανέβαινε, τόσο παράξενα ένιωθε. Αρχισε να ζαλίζεται. Τ' αφτιά του βούιζαν. Άντεξε ως τα 16.200 μ. αλλά είχε μάθει αυτό που ήθελε.

Συνέχισε στη θάλασσα. Με ένα δικής του επινοήσης βαθυσκάφος έκανε δυο εγχειρήματα: Ένα στα 1948 κι ένα στα 1953. Έφτασε στα 3.150 μ. κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, γνωρίζοντας τον σιωπηλό κόσμο της αβύσσου. Πέθανε στις 24 Μαρτίου 1962.

Ο γιος του, Ιάκωβος Πικάρ (γεννήθηκε το 1923), με το βαθυσκάφος Τριέστη, καταδύθηκε στα 10.907 μ. Κατάφερε, έτσι, να εξερευνήσει τη μεγαλύτερη γνωστή ως σήμερα άβυσσο που βρίσκεται στη θάλασσα του αρχιπελάγους των Μαριάνων νησιών, στον Ειρηνικό ωκεανό.

1896 (με το παλιό ημερολόγιο): Ο βασιλιάς Γεώργιος Α' εγκαινιάζει την 1^η Διεθνή Ολυμπιάδα, στην Αθήνα. Οι αγώνες ξεκίνησαν την επομένη.

1905: Πεθαίνει στην Αμιένη ο Γάλλος συγγραφέας Ιούλιος Βερν, πρωτοπόρος των μυθιστορημάτων επιστημονικής φαντασίας. Τα έργα του "Ταξίδι στο κέντρο της Γης", "Ο Γύρος του Κόσμου σε 80 ημέρες", "Από τη Γη στη Σελήνη", "Τα τέκνα του πλοίαρχου Γκραντ", "20.000 λεύγες κάτω από την θάλασσα" κλπ, άνοιξαν τα φτερά της ανθρώπινης φαντασίας προς έναν κόσμο, που μερικές δεκαετίες αργότερα έγινε πραγματικότητα. Είχε γεννηθεί το 1828.

1916: Πεθαίνει ο Ισπανός συνθέτης Ενρίκουε Γρανάντος, βιρτουόζος του πιάνου που έβαλε τα θεμέλια της σύγχρονης ισπανικής μουσικής. Γεννήθηκε στις 27 Ιουλίου 1867.

1930: Γεννιέται ο Αμερικανός ηθοποιός, Στιβ Μακ Κουίν. Μεταξύ των ταινιών στις οποίες πρωταγωνίστησε είναι η «Μεγάλη Απόδραση» και το «Μπούλιτ».

1949: Για πρώτη φορά, πατέρας και γιος, κερδίζουν Όσκαρ για την ίδια ταινία. Ο Ουόλτερ Χιούστον και ο γιος του Τζον βραβεύονται για την ταινία «Ο θησαυρός της Σιέρα Μάντρε».

1965: Το μη επανδρωμένο αμερικανικό διαστημόπλοιο «Ρέιντζερ 9» προσεδαφίζεται στην Σελήνη. Μερικές από τις 5.000 φωτογραφίες που έστειλε στην Γη μεταδόθηκαν για πρώτη φορά «ζωντανά» από την τηλεόραση.

1999: Το ξεκίνημα του πολέμου της Γιουγκοσλαβίας βρίσκει την ομάδα της Παρτιζάν πρώτη στη βαθμολογία του εκεί πρωταθλήματος ποδοσφαίρου, με 66 βαθμούς. Το πρωτάθλημα διακόπτεται. Τον επόμενο Ιούνιο και μετά τη λήξη του πολέμου, η Παρτιζάν ανακηρύσσεται πρωταθλήτρια.

2002: Ο Ντένζελ Ουάσινγκτον γίνεται ο δεύτερος μαύρος ηθοποιός που κερδίζει Όσκαρ («Ημέρα Εκπαίδευσης»), μετά τον Σίντνεϊ Πουατιέ (1964). Την ίδια μέρα η Χάλε Μπέρι έγινε η πρώτη μαύρη ηθοποιός που κερδίζει Όσκαρ («Ο χορός των τεράτων»), ενώ Όσκαρ κερδίζει και ο Σ. Πουατιέ για τη «συνολική προσφορά» του.

2016: Σε ηλικία 68 χρόνων, πεθαίνει ο άλλοτε άσος των γηπέδων, Γιόχαν Κρόιφ. Είχε αποκληθεί «Ιπτάμενος Ολλανδός».

2018: Νικώντας 9 - 8 την εθνική Ρωσίας η εθνική Ελλάδας κερδίζει το χρυσό μετάλλιο στο ευρωπαϊκό κύπελλο υδατοσφαίρισης γυναικών, στην Ισπανία.